

KARDINAL JOSIP BOZANIĆ
NADBISKUP METROPOLIT ZAGREBAČKI
MODERATOR MEĐUBISKUPIJSKIH SUDOVA U ZAGREBU

Prigodna riječ na godišnjem susretu s djelatnicima
Međubiskupijskih sudova

Zagreb, Dvorana »Sabornica«, Branjugova 1
srijeda, 9. prosinca 2015. godine.

1. Posebno mi je zadovoljstvo što smo se, prigodom stupanja na snagu reforme kanonskog postupka, okupili na godišnjem susretu. Srdačno pozdravljam nazočne biskupe i goste. Poseban pozdrav upućujem vama, poštovani suci, promicatelji pravde, branitelji veze, odvjetnici, kancelari, bilježnici, sudski stručnjaci i tumači. Drago mi je što mogu izraziti svoje poštovanje i zahvalnost na vašoj crkvenoj službi.

Vaše poslanje i djelovanje u službi Crkve obuhvaća ponajviše rastavljene ili razvedene vjernike koji dvoje o valjanosti svoje ženidbe ili su uvjereni u njezinu ništavost. Sav vaš rad usmjeren je k spasenju duša.

2. Briga za spasenje duša, koje je najviša svrha svih ustanova, zakonâ i prava, potaknula je papu Franju da se pristupi reformi kanonskog postupka. Većina biskupa okupljenih na izvanrednoj Sinodi u listopadu 2014. godine, na kojoj sam osobno sudjelovao, tražila je brže i dostupnije postupke (usp. *Relatio Synodi*, br. 48). Reforma je potaknuta i zbog sve većeg broja vjernika koji su se našli pred propalim brakom. Pastirska ljubav zahtijeva da Crkva i vršenjem sudske vlasti bude bliska vjernicima koji se osjećaju izdvojenim i ranjenim te žele pokrenuti parnicu za proglašenje ništavosti ženidbe.

Ove godine, na blagdan Rođenja Blažene Djevice Marije, Malu Gospu, papa Franjo proglasio je dva motu proprija kojima je reformirao kanonski postupak za parnice proglašenja ništavosti ženidbe. Motu proprijem *Mitis Iudex Dominus Iesus* (»Blagi sudac Gospodin Isus«) učinjena je reforma Zakonika kanonskog prava koji vrijedi za vjernike latinskog obreda, a motu proprijem *Mitis et misericors Iesus* (»Blagi i milosrdni Isus«), učinjena je reforma Zakonika kanona istočnih Crkava koji vrijedi za vjernike istočnih obreda.

Lako se primijeti da je reforma kanonskog postupka objavljena između dviju biskupskih sinoda: Treće izvanredne biskupske sinode održane, od 5. do 19. listopada 2014. godine, na temu: »Pastoralni izazovi obitelji u kontekstu evangelizacije« i Četrnaeste redovite biskupske sinode održane, od 4. do 25. listopada 2015. godine, na temu: »Poziv i poslanje obitelji u Crkvi i suvremenom svijetu«. No, dvije Sinode o obitelji treba gledati kao jedinstven hod čije konkretne plodove vidimo i u odredbama koje su jučer, na svetkovinu Bezgrešnog začeca Blažene Djevice Marije, stupile na snagu.

3. Papa Franjo učinio je reformu na tragu svojih prethodnika koji su »htjeli da se parnice ništavosti ženidbe rješavaju sudskim, a ne administrativnim putem i to ne zato što to nameće sama narav stvari, već stoga što je istinu o svetom vezu potrebno štititi u najvećoj mogućoj mjeri: a to je upravo osigurano jamstvima sudske naravi« (*MIDI, uvod*). Naime, krštene osobe ženidbom, doista, uspostavljaju *svetu vezu*.

Kada Zakonik kanonskog prava govori o sakramentu ženidbe, ne definira ženidbu samo kao »neki ugovor«, nego kao *ženidbeni savez*, što daje dublju biblijsku ukorijenjenost samoga sakramenta (usp. kan. 1055, § 1). Ženidba je savez između muške i ženske osobe, a iz njega proizlazi »intimna zajednica bračnog života i ljubavi koju je Stvoritelj utemeljio i

providio vlastitim zakonima« (GS 48, 1). Krist Gospodin je ženidbeni savez među krštenima (usp. kan. 1055, § 2) uzdigao na *dostojanstvo sakramenta*, a ženidba je usmjerena k vlastitim svrhama: dobru supruga i dobru potomstva.

Ženidba stoga nije isključivo ljudska ustanova. Budući da je Bog stvorio muško i žensko, njihova ljubav postaje slikom posvemašnje i neprolazne ljubavi kojom Bog ljubi čovjeka. Ljubav među supružnicima po svojoj naravi traži jednost, nerazrješivost, otvorenost plodnosti. Riječ je o značajkama bračne ljubavi, koja poziva ženidbene drugove na trajan rast u zajedništvu. U Bogu postoji prostor za zaručnika i zaručnicu, ali i u zaručniku i u zaručnici ima prostora za Boga. Zaručnik i zaručnica pozvani su u vjeri otvoriti vrata svoga bića Bogu, tako da Bog ulazi u *zajednicu svega života*, da im bude životna snaga i svjetlo na puta života, u braku i u obitelji. Darivanje i primanje *privole* te Božji blagoslov velik su pokretač i nutarnja snaga mužu i ženi. Kada se muž i žena otvore Bogu, bračni život postaje bogatiji i snažniji. Kako je lijepo uočavati prisutnost onih vjernika koji svoj brak žive kao svjedočanstvo ljubavi između Boga i čovjeka, Krista i Crkve. Ljepota takvog braka leži u nesebičnom predanju.

Crkva je, istinu o blagodatima i ljepoti ženidbe, istinu glede *svetog veza*, pozvana vjerno naviještati kako u fazi pripreve za ženidbu tako i u fazi sudskog postupka. Svi su pak članovi Božjeg naroda, osobito pastiri, dužni pružiti posebnu pastoralnu brigu vjernicima da se ženidbeni savez održava u kršćanskom duhu i napreduje u savršenosti.

4. U današnje vrijeme postoji opasnost da se u brak uđe nespremno, bez dublje i ozbiljne svijesti o značenju kršćanskog braka, ženidbenih obveza, ne uviđajući ozbiljnost i veličinu toga sakramenta. Nekima vjenčanje u crkvi predstavlja samo »izvanjsku proslavu«, ceremoniju, tradiciju i estetski doživljaj, a ima i takvih koji pozitivnim činom volje isključuju samu ženidbu ili sakramentalnost ženidbe, neki bitni sastavni dio ili neko bitno svojstvo ženidbe, što, nažalost, završava i rastavama.

Papa Franjo, u obraćanju mladima, volonterima Svjetskog dana mladih u Rio de Janeiru, 28. srpnja 2013. godine, poručio je: »U kulturi relativizma i prolaznosti, mnogi govore o važnosti 'uživanja' u trenutku. Kažu da nije vrijedno obvezati se na cijeli život, odlučiti konačno, 'zauvijek', jer ne znamo što sutra donosi. Molim vas da umjesto toga budete revolucionari, da plivate protiv struje. Da, tražim od vas da se pobunite protiv kulture koja sve vidi kao privremeno i koja u konačnici vjeruje da ste nesposobni za pravu ljubav«.

Vjernik je po Kristovoj vazmenoj ljubavi sposoban ljubiti i nikad ne smije prestati govoriti o vrijednostima s kojima treba ući u crkveni brak i koje treba njegovati u braku. »U sadašnjim društvenim i kulturološkim pitanjima posebno je pak važno njegovati i zastupati kršćansku antropologiju koja se odražava u slavlju kršćanske ženidbe. To nije isključivo liturgijsko pitanje, nego imperativ koji se tiče obitelji i zajednice Crkve koja proslavlja Krista, otkupitelja čovjeka, i to čovjeka koji je stvoren na Božju sliku, 'malo manjim od Boga' (Ps 8)«.

(Radni dokument (*Instrumentum laboris*) Druge sinode Zagrebačke nadbiskupije, br. 150, 4).

5. Poštovani djelatnici Međubiskupijskih sudova, obavljajući svakidašnje zadaće na sudu uvidate kakvim su sve utjecajima danas izloženi brak i obitelj, te koji sve unutarjni i vanjski čimbenici utječu na slabljenje bračnih vrijednosti. U susretima s rastavljenim ili razvedenim vjernicima koji dvoje o valjanosti svoje ženidbe ili su uvjereni u njezinu ništavost ustrajete u davanju znakova Božje prisutnosti i blizine. Susreti, bilo kad se obavlja predprocesna ili pastoralna istraga, bilo za vrijeme odvijanja samog sudskog postupka, postaju pogodno vrijeme u kojemu se mogu liječiti rane ženidbenih drugova.

Stupanje na snagu reforme kanonskog postupka lijepo se poklapa s početkom izvanredne jubilarne godine posvećene Božjemu milosrđu. Jubilej milosrđa »to je pogodno vrijeme u

kojemu valja liječiti rane, u kojemu se ne smijemo umoriti susretati one koji iščekuju da vide i rukom dodirnu znakove Božje blizine, u kojemu svima – baš svima - valja ponuditi put oproštenja i pomirenja«. (Papa Franjo, *Homilija* na slavlju prve večernje Druge vazmene nedjelje Božjega milosrđa, Vatikanska bazilika, subota 11. travnja 2015.). Doista, sudac je, prije nego što prihvati parnicu, pozvan ponuditi strankama pomirenje, osim ako je ženidba nepovratno propala tako da je nemoguće ponovno uspostaviti bračni suživot. Objektivna pak istina utvrđena u parnici »liječi rane«, sudac na temelju dokaza i spisa, stječe moralnu sigurnost i daje »pravi lijek«, a presuda, s pravne i činjenične strane, dodiruje istinu o ženidbenom vezu. Da bi se u sudskom postupku zadobilo ozdravljenje potrebno je da on bude zakonit i pravedan, a donošenje presuda da bude u razumnom roku »kako srca vjernika koji čekaju na razjašnjenje svojeg stanja, zbog sporosti sudske odluke ne bi bila dugo opterećena tminama sumnje« (*MIDI, Uvod*).

Zahvaljujem vam što nastojite da se parnice rješavaju u propisanom roku. Završetak parnice ponekad ovisi i o njezinoj pripravi, odnosno o predprocesnoj ili pastoralnoj istrazi, koja je usmjerena prema upoznavanju situacije, otkrivanju kanonskih razloga ništavosti ženidbe i prikupljanju korisnih elemenata za moguću provedbu redovitog ili kraćeg sudskog postupka. U tu sam svrhu 11. svibnja 2015. godine donio odluku o uspostavi *Ureda* za davanje savjeta o mogućnosti i načinu postupanja za pokretanje parnice ništavosti ženidbe i drugih ženidbenih postupaka pri Međubiskupijskom sudu prvoga stupnja u Zagrebu. Uspostavom *Ureda* i imenovanjem stalnih odvjetnika želimo se još više približiti vjernicima koji traže utvrđivanje istine o postojanju ili nepostojanju vèza njihove neuspjele ženidbe.

Uspostavom *Ureda* župnicima se ne oduzima njihova specifična pastoralna briga za te vjernike u teškoćama (usp. kan. 529, § 1), nego ih i dalje pozivam da marljivo sudjeluju u pastoralnoj brizi, provode pastoralnu istragu i savjetom pomažu. Vas, pak, djelatnici sudova pozivam da sastavite *Vademecum (Priručnik)* za *pastire, savjetnike i vjernike* koji će sadržavati osnovne elemente potrebne za provedbu predprocesne ili pastoralne istrage.

6. Poštovani djelatnici Međubiskupijskih sudova, budite i nadalje glasnogovornici i branitelji istine o slavlju ženidbe, o braku i obitelji. I u narednoj sudskoj godini 2016., zauzimajte se da se propisi Crkve, napose odredbe reforme kanonskog postupka, u punoj mjeri primjenjuju.

Zahvalan za Vaš rad, na svakog od Vas zazivam obilje Božjeg blagoslova te majčinsku zaštitu Presvete Bogorodice Marije, Majke milosrđa, i blaženog Alojzija Stepinca.